

KUOPION PYÖRÄILYN EDISTÄMIS- OHJELMA

KUOPIO

SISÄLLYS

1. PYÖRÄILY OSANA KAUPUNGIN KEHITTÄMISTÄ	4
2. KUOPION PYÖRÄILYN NYKYTILA	6
KATSAUS PYÖRÄILYN VAHVUUKSIIN JA HEIKKOUKSIIN	8
3. OPPEJA MUISTA KUNNISTA.....	10
4. KUOPION PYÖRÄILYN VISIO JA TAVOITTEET 2030	12
5. TOIMENPITEET	14
INFRASTRUKTUURI.....	14
RESURSSIT	16
VIESTINTÄ JA YHTEISTYÖ	18
PALVELUT.....	20
6. TAVOITTEIDEN SEURANTA.....	22
7. SEURAAVAT POLKAISUT	24

LÄHTEET

ALKUSANAT

Kuopion kaupungin strategiassa on määritelty visioksi *Hyvän elämän pääkaupunki*. Tavoitteeseen liittyen kaupungilla on vahva tahto kehittyä kestävästi ja resursiivisesti. Tämä tarkoittaa myös kestävien kulkutapojen edistämistä systemaattisesti ja tavoitteellisesti. Vaikka pyöräilyn edistämisestä puhutaan useissa kaupungin strategioissa ja linjauksissa, ovat selkeät tavoitteet ja toimenpiteet pyöräilyn edistämiseksi puuttuneet. Sen vuoksi tässä edistämishjelmassa on määritelty koko kaupungin yhteinen visio ja tavoitteet pyöräilyn edistämiseksi vuoteen 2030. Ohjelmaan on myös kirjattu konkreettisia toimenpiteitä, kuinka tavoitteisiin päästään. Toimenpiteet on jaettu neljän teeman alle: infrastruktuuri, resurssit, viestintä ja yhteistyö sekä palvelut.

Ohjelman laadintaa varten perustettiin ohjausryhmä, johon kutsuttiin jäseniä Kuopion kaupungin eri palvelualueilta. Palvelualueita kuultiin laajasti työn aikana ja niiden edustajat pääsivät vaikuttamaan pyöräilyn edistämishjelmaan oman toiminnan näkökulmasta. Tavoitteena oli sitouttaa palvelualueet edistämishjelmaan kirjattuihin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimia palvelualueilla sekä palvelualueiden välistä yhteistyön vahvistamista. Myös pyöräilyseurat ja aktiivipyöräilijät ovat päässeet vaikuttamaan pyöräilyn edistämishjelmaan.

Ohjausryhmän muodostivat:

Jaakko Kosunen	puheenjohtaja ja kaupunginhallituksen edustaja
Matti Sariola	kaupunkirakennelautakunnan edustaja
Ari Räsänen	suunnittelupäällikkö
Paula Liukkonen	liikenneinsinööri
Hanna Väätäinen	suunnitteluinsinööri
Ismo Heikkinen	kaupungininsinööri
Heli Laurinen	yleiskaavapäällikkö
Pauli Sonninen	vs. asemakaavapäällikkö
Tapio Kettunen	ympäristöasiantuntija
Minna Kuuluvainen	projektivastaava
Jouni Huhtinen	projektipäällikkö
Timo Ollikainen	projektiasiantuntija
Hannu Pöllä	suunnittelija
Anni Hartikainen	taloussuunnittelija
Arja Aalto	Liikennevirasto

Edistämishjelma sai rahoitusta Liikenneviraston liikkumisen ohjauksen valtionavustuksesta. Työ laadittiin yhteistyössä WSP Finlandin kanssa, josta työhön osallistuivat Minna Raatikka ja Kaisa Karhula sekä Katja Kaartinen. Raportin taitosta vastasi graafikko Ari Kujala.

Kuopiossa joulukuussa 2018

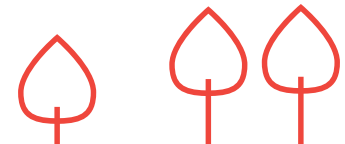
1. PYÖRÄILY OSANA KAUPUNGIN KEHITTÄMISTÄ

Pyöräilyn edistäminen on tunnistettu yhdeksi merkittävästi keinoiksi saavuttaa kestäväälle liikenteelle asetetut tavoitteet.

Kuopio on Itä-Suomen merkittävin kasvukeskus ja kaupungin tavoitteena on vuoteen 2040 mennessä saavuttaa 200 000 asukasmäärä (Kuopion kaupunki 2017). Kasvu asettaa omat haasteensa myös liikennejärjestelmän kehittämiselle. Kaupunkistrategiassa on asetettu tavoitteeksi kehittää yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää niin, että se tukee päästötöntä liikennettä ja edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia ja parantaa saavutettavuutta (Kuopion kaupunki 2017). Toisaalta tavoitteena on olla hiilineutraali ja jätteetön kaupunki viimeistään vuonna 2050. Kovat tavoitteet vaativat myös voimakkaita toimenpiteitä. Pyöräilyn edistäminen on tunnistettu yhdeksi merkittävästi keinoiksi saavuttaa kestäväälle liikenteelle asetetut tavoitteet.

Kuopion resurssiviisausohjelmassa (Kuopion kaupunki 2017) onkin linjattu, että Kuopio on Suomen paras sähköpyöräilykaupunki ja tavoitteena on kasvattaa kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta.

Vaikka pyöräilyn edistäminen on tunnistettu tärkeäksi osaksi kestävä liikennejärjestelmän kehittämistä, on kehittämisen tueksi tarpeen laatia omat tarkentavat suuntaviivat ja raamit. Tässä ohjelmassa on määritelty tarkemmin, mitä Kuopion kaupungin tulisi tehdä pyöräilymäärien nostamiseksi ja kaupungin kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

KUOPION STRATEGIA VUOTEEN 2030

"Kuopio on turvallinen ja terveellinen paikka asua. Älykäs liikenne vie ja tuo matkalaisia ja kaupunkilaisia sujuvasti kaupungin sisällä."

"Edistämme rohkeiden innovatiivisten kaupunkikehityshankkeiden toteutumista ja laadukkaan sekä innostavan kaupunkiympäristön syntymistä."

"Tuemme asukkaitamme pitämään omaehtoisesti huolta terveydestään ja hyvinvoinnistaan sekä yhdenvertaisesta ja tasa-arvoisesta osallisuudesta yhteiskunnassa."

"Kehitämme yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää siten, että se tukee päästötöntä liikennettä ja edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä parantaa saavutettavuutta. Edistämme pyöräilyä ja jalankulkua sekä kehitämme vähäpäästöistä joukkoliikennettä. Laajalle maaseutualueelle kehitetään uusia innovatiivisia liikkumisen malleja."

KUOPION RESURSSI- VIISAUSOHJELMA

"Yhdyskuntarakenne tukee päästötöntä liikennettä ja hyvinvointia."

"Kuopion on Suomen paras sähköpyöräilykaupunki."

"Kevyen liikenteen kulkutapaosuus on lisääntynyt."

"Vähäpäästöiset matkaketjut toimivat kauko-, seutu- ja lähiliikenteessä."

"Laaditaan pyöräilyn kehittämisselma ja palkataan viisaan ja turvallisen liikkumisen koordinaattori."

"Varmistetaan jalankulku- ja pyöräilyliikenteen laatu ja kunto ympäri vuoden."

"Kehitetään pyöräilyn opastusjärjestelmiä."

"Suunnitellaan kaupunkia vähemmän autolle ja enemmän kävelylle, pyöräilylle ja joukkoliikenteelle."

KUOPION SEUDUN VIISAAN LIIKKUMISEN TOTEUTTAMISOHJELMA

"Tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen, pyöräilyn ja pysäköinnin informaatiota asiakkaiden ehdoilla."

"Tavoitteena on, että pyöräily keskustassa on helppoa, turvallista, sujuvaa ja mukavaa, ja että yhä useampi valitsee pyörän kulkutavakseen keskustassa liikkeessään."

"Tavoitteena on lisätä pyöräilyä etenkin lyhyillä matkoilla Kuopion keskustan ja Savilahden alueella."

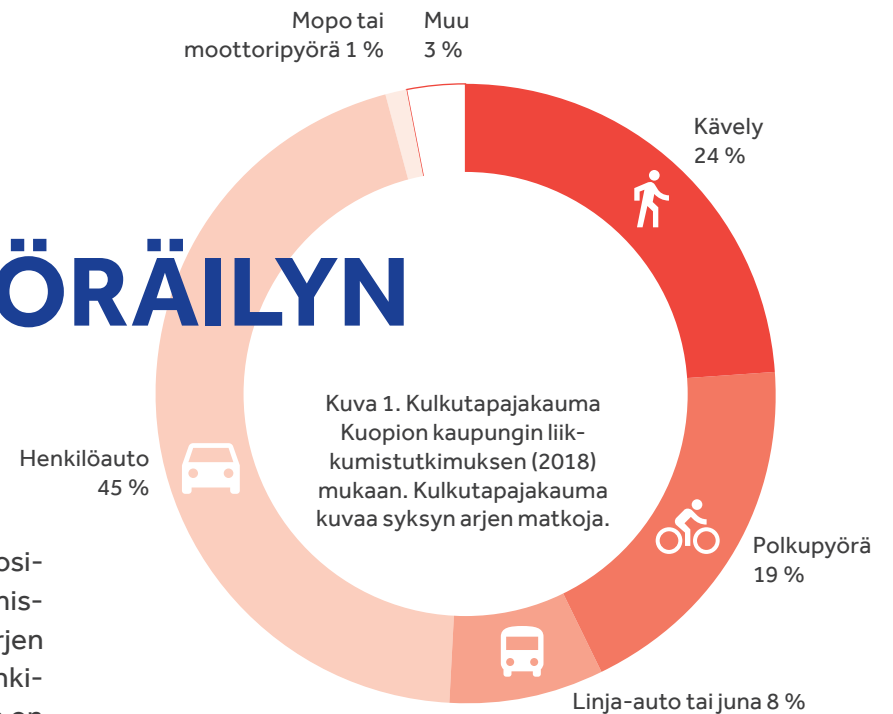

2. KUOPION PYÖRÄILYN NYKYTILA

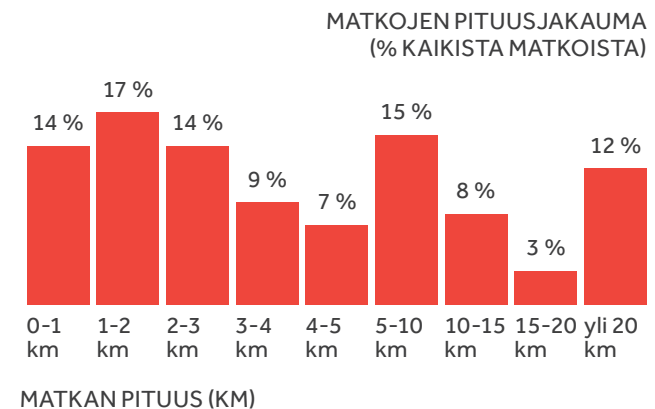
Kuopiossa on potentiaalia pyöräilyn osuuden nostamiseksi.

Kuopiossa pyöräily on autoilun ja kävelyn jälkeen suosituin liikkumismuoto. Kuopiossa toteutetun liikkumistutkimuksen (2018) mukaan pyöräilyn osuus syksyn arjen matkoista on 19 %. Vastaavasti valtakunnallisen henkilöliikennetutkimuksen (2016) mukaan pyöräilyn osuus on 8 % matkoista, kun tarkasteellaan koko vuoden matkoja. Vastaavat koko vuotta kuvaavat pyöräilyn osuudet ovat Suomen pyöräilyn huippukaupungeissa, kuten Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa, 12 - 17 % matkoista. Näin ollen Kuopiossa on vielä kirittävää edelläkävijöihin verrattuna. Suurin osa pyörällä tehdyistä matkoista Kuopiossa on työmatkoja (asukaskysely 2018).

Potentiaalia pyöräilyn osuuden nostamiseksi on, sillä Kuopiossa suurin osa matkoista on lyhyitä alle 10 km matkoja. Asukaskyselyn 2018 mukaan erityisesti pyöräilyverkoston parempi kattavuus ja yhtenäisyys sekä pyöräreittien parempi kunto kannustaisivat asukkaita aloittamaan tai lisäämään pyöräilyä.

Kuva 1. Kuljutapajakauma Kuopion kaupungin liikkumistutkimuksen (2018) mukaan. Kuljutapajakauma kuvaa syksyn arjen matkoja.

Kuva 2. Matkojen pituudet Kuopiossa Kuopion kaupungin liikkumistutkimuksen (2018) mukaan.

MIKSI KUOPIOLAISET PYÖRÄILEVÄT?

TOP 3:

- 1 Kohentaa kuntoa ja edistää terveyttä**
- 2 Helppo ja sujuva tapa liikkua**
- 3 Ulkoilu ja virkistys**

MUITA SYITÄ:

- Nopea tapa liikkua lyhyillä matkoilla
- Riippumattomuus aikatauluista
- Taloudelliset syyt
- Ympäristösyöt

Yleisimpiä syitä pyöräilemättömyyteen ovat sääolosuhteet ja välimatkojen pituus. Muita asukkaiden kokemia esteitä ovat puutteellinen talvikunnossapito, matkaan liittyvä muu asiointi sekä hikoilu ja/tai suihkumahdollisuuksien puute määränpäässä.

5,9
/10

TYTYTYVÄISYYS PYÖRÄILYN OLOSUHTEISIIN

Asukkaat ovat antaneet Kuopiolle pyöräilykaupunkina arvosanan **5,9** (asteikko 1-10, jossa 10 on paras arvosana).

Tyytyväisimpiä ollaan:

- pyöräilyn sujuvuuteen keskustan ulkopuolella
- pyöräilyn turvallisuuteen
- pyörien pysäköintimahdollisuuksiin keskustassa

Tyytymättömmimpiä ollaan:

- mahdollisuuksiin yhdistellä pyöräilyä ja joukkoliikennettä samalla matkalla
- pyöräteiden talvihoitoon
- työmaa-aikaisiin poikkeusjärjestelyihin pyöräilyn kannalta

Asukkaat ovat pyöräilyn edistämistyön takana. 92 % asukaskyselyyn vastanneista suhtautuu pyöräilyn edistämistyöhön myönteisesti.

(Lähteet: Asukaskysely 2018, kaupunkipyöräkysely 2017)

KATSAUS PYÖRÄILYN VAHVUUKSIIN JA HEIKKOUKSIIN

Kuopion pyöräilyn edistämishjelmaa laadittaessa haastateltiin useita kaupungin eri asiantuntijoita ja sidosryhmiä. Tarkoituksena oli selkeyttää Kuopion nykyiset vahvuudet ja heikkoudet sekä suunnata katse tulevaisuuden mahdollisuuksien ja uhkakuvien osalta. Selkeitä vahvuuksia pyöräilyn osalta on kaupungin vahva poliittinen tuki edistämistyölle. Samoin vahva yhdessä tekemisen henki ja halu yhdistää voimia pyöräilyn saralla luovat hyvän perustan konkreettisille teoille tulevaisuudessa. Nykyiset haasteet liittyvät suurilta osin infrastruktuurin kehittämiseen verkoston, pyöräpysäköinnin ja talvihoidon osalta. Samoin edistämishjelma tuo toivottua tukea pyöräilyn edistämistyön kokonaiskuvaan.

Tulevaisuuden osalta Kuopion hyvä ”pyöräilypöhinä” ja joukkoliikenteen suosio antavat mahdollisuuksia kestäväen ja viisaan liikkumisen edistämiseen. Myös kaupungissa oleva suuri opiskelijoiden joukko luo mahdollisuuksia kaupungin uudistumiseen ja pysymiseen kehityksen kärjessä. Tulevaisuuden suurimpana uhkakuvana koettiin edistämistyöhön tarvittavien resurssien varmistaminen. Samoin kasvavassa kaupungissa maankäytön olosuhteet vaihtelevat alueittain. Keskustan ja kylien roolien ja erityispiirteiden huomioon ottaminen myös pyöräilyn edistämistyössä on tärkeää.

SÄHKÖPYÖRÄILYN MYÖTÄTUULI

Kuopion kaupunkipyöräjärjestelmä aloittaa toukokuussa 2019. Järjestelmä on suunniteltu 150 pyörälle, joista kaikki ovat sähköpyöriä. Kaupunkipyörät tulevat olemaan osa joukkoliikennettä ja siten ne edistävät joukkoliikenteen ja pyöräilyn yhdistämismahdollisuuksia. Se helpottaa mm. bussimatkan ”viimeisen kilometrin” haastetta. Kaupunkipyörillä lyhyet matkat taittavat sujuvasti. Valtakunnallisesti Kuopion järjestelmä on edelläkävijä, sillä kaupunkipyöriä ei ole vielä muissa kaupungeissa sähköavusteisina. Asukkaat ovat innokkaina tutustumassa sähköpyöräilyn mahdollisuuksiin. Kyselyn (2017) mukaan 61 % asukkaista olisi valmis kokeilemaan sähköpyöräilyn mahdollistamaan ”ikuista myötätuulta”. Oman sähköpyörän hankkiminen tuntuu vielä kuitenkin suurelta investoinnilta (76 % vastaajista ei ollut aikeissa hankkia omaa pyörää).

VAHVUUDET

- Poliittiset linjaukset tukevat edistämistyötä.
- Halua on yhteistyön kehittämiseen poikkiallinnollisesti ja ulkoisten sidosryhmien kanssa.
- Hyvä ”pöhinä” päällä.
- EU-rahoitus mahdollistanut esim. kaupunkipyörät ja viisaan liikuttamisen hankkeen.

HEIKKOUEDET

- Kokonaiskuva ja vahva yhteistyö pyöräilyn edistämässä puuttuvat.
- Yhteyshenkilöt/rootit ovat epäselvät.
- Kokonaiskuva pyöräilyn infrastruktuurin kehittämiseksi puuttuu. Suunnittelukäytännöt eivät ole yhtenäiset.
- Pyöräpysäköinnin olosuhteet puutteelliset.
- Talvihoidon laatua tulisi kehittää.
- Viestintä ja seuranta puutteellista.

UHAT

- Viisaan liikkumisen hankkeen tulevaisuus: Jatkuuko edistämistyö?
- Resurssien varmistaminen, jos sitoudutaan edistämiseen.
- Pyöräilymyönteisen poliittisen tuen muuttuminen.
- Maasetumaisen taa-jaman olosuhteiden ottaminen huomioon edistämistyössä vs. keskuksen olosuhteet.

MAHDOLLISUUDET

- Kaupunki on taitekohdassa: mahdollisuus muutokseen.
- Sidosryhmäyhteistyön vahvistaminen.
- Kaupunkipyörien tuoma ”pyöräilybuumi”.
- Opiskelijakaupunki
- Viisaan liikkumisen kokonaisuuteen liittyminen.

(Lähde: kaupunkipyöräkysely 2017)

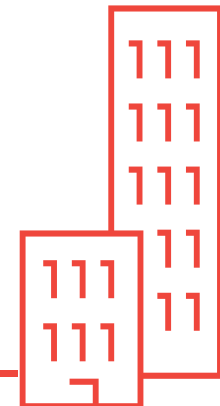
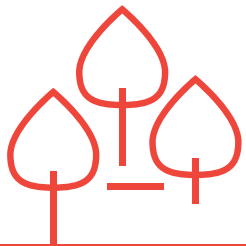
3. OPPEJA MUISTA KUNNISTA

Helsinki
Espoo
Jyväskylä
Rovaniemi

Osana Kuopion pyöräilyn edistämishojelman laadintaa haastateltiin neljää suomalaista kaupunkia (Helsinki, Espoo, Jyväskylä ja Rovaniemi), joissa on laadittu pyöräilyn edistämishojelma. Haastatteluista koottiin parhaat käytännöt ja vinkit Kuopioon onnistuneen edistämishojelman laatimiseen.

Helsinki on valtakunnallisesti edistämistyön kärjessä. Tämä näkyy yli 10 vuoden tavoitteellisena edistämistyönä, resursoinnissa ja koko kaupungin sitoutumisena. Espoossa pyöräily on saanut tukea ilmastotavoitteiden ja joukkoliikennehankkeiden myötä. Espoon vahvuuksia on kasvavat resurssit pyöräilyn edistämistyöhön, seutuyhteistyö ja vahva joukkoliikenteen runkoverkon hyödyntäminen. Jyväskylässä tehtiin pyöräilyn edistämishojelma vuonna 2015. Edistämishojelman poliittinen hyväksyminen toi lisäpontta

niin investointeihin kuin laaja-alaiseen edistämiseen. Kaupungissa kärkihankkeiden määrittäminen ja priorisointi tuki hyvin ohjelman jalkauttamista käytäntöön. Rovaniemellä edistämistyö on kiinnostavaa etenkin talviolosuhteiden näkökulmasta. Talvi on myös mahdollisuus ja laadukas kunnossapito luo edellytyksiä sille. Rovaniemellä panostetaan yhdessä tekemiseen ja tärkeästä asiasta viestimiseen mahdollisimman houkuttelevasti.

KAUPUNKIEN TERVEISET PYÖRÄILYN EDISTÄMISTYÖHÖN:

Kaupungin yhteinen tahtotila on onnistuneen ohjelman lähtökohtana.

Eri osapuolien osallistaminen ja ohjelmaa laadittaessa.

Tehokkaimmat toimenpiteet maailmalta käyttöön rohkeasti.

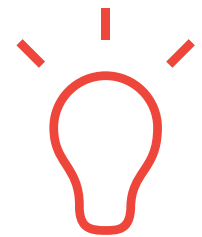
Linkittäminen liikunnan kokonaisuuteen luoselkänöjaa.

Runkoverkon suunnittelu on edellytyksenä infrastruktuuritoimenpiteisiin.

Toimenpiteiden priorisointi ja resurssien suuntaaminen helpottavat toteuttamista.

Synergiaa seurantaan ja mittaukseen muiden ohjelmien tavoitteista.

Tavoitteista ja toimista viestiminen houkuttelevasti, selkeästi ja kohdennetusti.

4. KUOPION PYÖRÄILYN VISIO JA TAVOITTEET 2030

VISIO

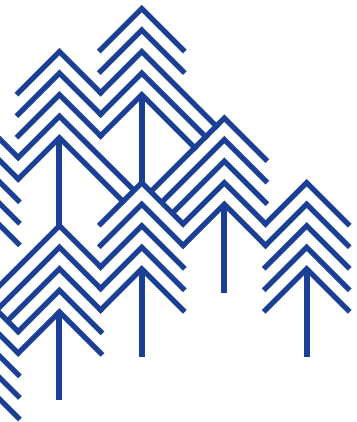
Kuopiossa pyöräily on luonnollinen arjen valinta, luonnonvoima, joka näkyy ja kuuluu kaikille.

Luonnollinen arjen valinta: Kuopiossa pyöräily on luonteva tapa liikkua erilaisilla matkoilla. Pyöräily on osa kestävästä kaupunkiliikunnasta.

Luonnonvoima: Pyöräily on lihasvoimin liikkumista, joka luo kestävästä, vähähiilistä kaupunkia ja lisää hyvinvointia.

Näkyy kaikille: Pyöräily näkyy Kuopion katukuvassa. Lisäksi kasvaneet pyöräilijämäärät tekevät pyöräilystä entistä näkyvämpää.

Kuuluu kaikille: Kaikilla on mahdollisuus nauttia pyöräilystä ja löytää pyöräilyn ilo taustaan katsomatta.

TAVOITE

Kuopiossa pyöräilyn osuus on 30 %* vuoteen 2030 mennessä.

INFRASTRUKTUURI

Pyöräilyverkko mahdollistaa turvallisen ja sujuvan pyöräilyn.

Kuopiossa on selkeät ja laadukkaat pyöräilyn pää- ja aluereitit.

Laadukas kunnossapito mahdollistaa ympärivuotisen pyöräilyn.

Kuopiossa on mahdollista löytää laadukas pyöräpysäköintipaikka erilaisille pyörille sähköpyöristä laatikkopyöriin.

RESURSSIT

Pyöräilyn edistämistyötä tukevat lisäantuvat resurssit niin talous- kuin henkilöstönäkökulmasta.

Pyöräilyn edistämistä seurataan säännöllisesti ja tiedonkeruu tukee niin suunnittelua kuin päätöksentekoa.

VIESTINTÄ- JA YHTEISTYÖ

Pyöräilyyn liittyvä kampanjointi ja markkinointi tukee ja kannustaa kaikkia pyöräilemään.

Pyöräilystä tiedotetaan ja sitä markkinoidaan monipuolisesti osana kaupungin muuta viestintää.

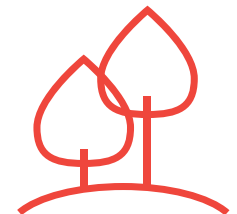
Pyöräilyn edistäminen on kaikkien yhteinen asia ja sitä tehdään tiiviissä yhteistyössä eri palvelualueiden ja sidosryhmien kanssa.

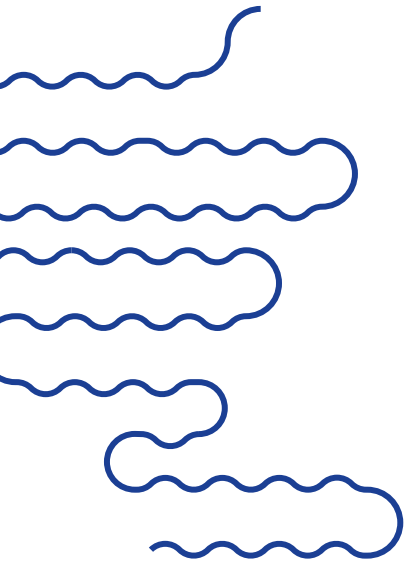
PALVELUT

Pyöräilyn ja joukko liikenteen yhdistäminen on helppoa niin kaupungissa kuin maaseutumaisessa ympäristössä.

Kuopion seudun pyöräilymatkailun mahdollisuuksista viestitään aktiivisesti.

** Pyöräilyn kulkutapaosuus on saatu Kuopion seudun liikkumiskyselystä ja se kuvaa kuopiolaisten syksyn arkipäivän matkoja. Vuonna 2018 pyöräilyn osuus syksyn arjen matkoista oli 19 %.*

5. TOIMENPITEET

INFRASTRUKTUURI

TAVOITTEET

Pyöräilyverkko mahdollistaa turvallisen ja sujuvan pyöräilyn.

Kuopiossa on selkeät ja laadukkaat pyöräilyn pää- ja aluereitit.

Laadukas kunnossapito mahdollistaa ympärivuotisen pyöräilyn.

Kuopiossa on mahdollista löytää laadukas pyöräpysäköintipaikka erilaisille pyörille sähköpyöristä laatikkopyöriin.

P yöräilyn edistämässä laadukkaan infrastruktuurin kehittäminen on yksi tärkeimmistä toimenpiteistä. Pyöräilyn sujuvuudella, turvallisuudella ja mukavuudella voidaan vaikuttaa kaikista tehokkaimmin kulkutavan valintaan ja pyöräilijämääriin. Väyläverkon kehittämisessä tulee tunnistaa pyöräilyn kannalta keskeiset pääreitit ja niitä tukevat aluereitit sekä määritellä pyöräväylien suunnitteluperiaatteet. Erityisesti maaseutumaisessa taajamassa osa väyläverkosta kuuluu ELY-keskuksen vastuun piiriin. Näin ollen yhteistyö ELY-keskuksen kanssa tulee ottaa huomioon verkoston kehitystyössä.

Laadukas pyöräpysäköinti tukee sujuvaa pyöräilyä ja on olennainen osa jokaista pyörällä kuljettua matkaa. Osa pyöräpysäköintipaikoista sijaitsee kaupungin omalla tontilla, mutta myös muilla kiinteistöjen omistajilla on merkittävä

rooli pyöräpysäköintipaikkojen toteuttamisessa. Siksi pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelmassa tulee huomioida laadun ja määrän lisäksi eri tahojen vastuut ja vuoropuhelu.

Talvi, liukkaus, sohjo ja lumisuus vaikuttavat merkittävästi pyöräilymääriin ja halukkuuteen pyöräillä. Laadukkaalla talvihoidolla voidaan kuitenkin vaikuttaa pyöräilyn turvallisuuteen ja sujuvuuteen merkittävästi. Kaikkia pyöräväyliä ei ole mahdollista kunnossapitää korkeimman kunnossapitoluokan vaatimusten mukaisesti, minkä vuoksi onkin määritettävä, mitkä väylät halutaan erityisesti priorisoida talvihoidossa.

PYÖRÄVÄYLIEN VERKOSTO-TARKASTELU:

Tunnistetaan pyöräilyn pääreitit ja suunnitellaan niitä tukeva pyöräilyverkko laatu- ja suunnitteluratkaisuineen. Vahvistetaan pyöräilyverkko lautakunnassa ja osoitetaan se uusissa yleis- ja asemakaavoissa.

PYÖRÄPYSÄKÖINNIN KEHITTÄMINEN:

Tehdään pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelma, jossa on määritetty muun muassa kehittämistä vaativat kohteet, pysäköinnin laatutaso sekä eri tahojen vastuut pyöräpysäköinnin kehittämisessä. Suunnitelmassa huomioidaan myös maaseutumaiset taajamat sekä liityntäpysäköinti. Kuopion kaupunki toimii esimerkkinä muille tarjoamalla laadukkaita pyöräpysäköintiratkaisuja omien kiinteistöjensä yhteydessä.

TALVIHOIDON KEHITTÄMINEN:

Päivitetään pyöräväylien talvihoidoluokitusta niin, että se on linjassa pyörätieverkkosuunnitelman kanssa: Pääpyöräreiteillä talvihoidon laatutaso on korkein.

PYÖRÄILYMÄÄRIEN LASKENTA:

Tehdään pyöräliikenteen laskentasuunnitelma ja hankitaan pyöräliikenteen laskurit tiedon keräämisen automatisoimiseksi. Lisäksi varataan resurssit laskentajärjestelmän ylläpitoon ja tulosten analysointiin.

VÄLIAIKAISET LIIKENNÄJÄRJESTELYT:

Lisätään työmaakohteiden ohjeistukseen pyöräliikenteen huomioon ottaminen.

PYÖRÄILYN EDISTÄMINEN MAASEUTUMAISISSA TAAJAMISSA:

Laaditaan selvitys, jossa etsitään keinoja pyöräilyinfrastruktuurin kehittämiseksi myös kantakaupungin ulkopuolella.

TAVOITTEET

Pyöräilyn edistämistyötä tukevat lisääntyvät resurssit niin talous- kuin henkilöstönäkökulmasta.

Pyöräilyn edistämistä seurataan säännöllisesti ja tiedonkeruu tukee niin suunnittelua kuin päätöksentekoa.

RESURSSIT

Pyräilyn edistäminen kokonaisvaltaisesti vaatii niin taloudellisia kuin henkilöresursseja. Resurssit varmistavat, että pyöräilyn edistämässä päästään sanoista tekoihin. Edistämishojelman toteuttamiseen tulee olla nimettynä henkilö, joka päätoimenaan vastaa toimenpiteiden toteuttamisen koordinoinnista ja seurannasta. Ilman ylimääräistä henkilöresurssia jäävät toimenpiteet helposti muiden päivittäisten tehtävien jalkoihin.

Taloudellisilla resursseilla mahdollistetaan toimenpiteiden toteuttaminen. Koska kaikkea ei ole mahdollista toteuttaa kerralla, tulee esimerkiksi pyöräilyverkon toteuttaminen ohjelmoida ja määrittää toteuttamisen aikajänne ja raken- tamisen kustannukset. Pyöräilyn markkinointiin tulee varata oma budjetti, joka mahdollistaa erilaisten markkinoin- tikampanjoiden toteuttamisen ja viestinnän suunnittelun tarkoituksenmukaisella tavalla. Pyöräiliikenteen laskimet mahdollistavat tiedon keräämisen pyöräilijämääristä. Tie- toa tarvitaan jotta tiedetään, miten pyöräilijämäärät kehityvät ja missä mennään pyöräiliikenteen kehittämisessä.

PYÖRÄILYVERKON TOTEUTTAMISEN OHJELMOINTI:

Määritetään toteutettavan pyöräilyverkon rakentamisen kustannukset ja toteuttamisen aikajänne.

BUDJETTI PIENILLE KEHITTÄMISTOIMILLE:

Osoitetaan rahoitusta pienille ja ketterille infrastruktuurin parantamisen toimenpiteille vuosittain.

HENKILÖTYÖRESURSSIEN LISÄÄMINEN:

Varataan yksi henkilötyövuosi pyöräilyn edistämistyöhön kaupunkiympäristön palvelualueelta.

PYÖRÄILYN MARKKINOINTIBUDJETTI:

Varataan vuosittainen budjetti pyöräilyn markkinointiin ja viestintään. Markkinointia tehdään yhteistyössä Kuopion seudun joukkoliikenteen kanssa.

PYÖRÄLIIKENTEEN LASKINTEN HANKINTA:

Budjetoidaan laskinten hankintaan ja niiden ylläpitoon.

VIESTINTÄ JA YHTEISTYÖ

TAVOITTEET

Pyöräilyyn liittyvä kampanjointi ja markkinointi tukee ja kannustaa kaikkia pyöräilijöitä.

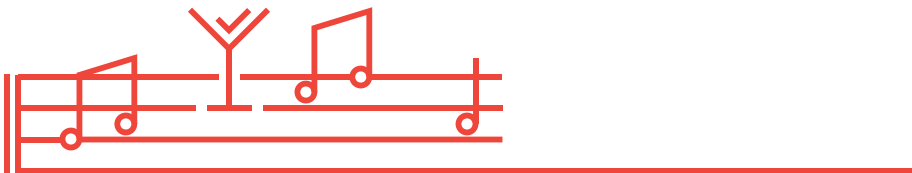
Pyöräilyä tiedotetaan ja sitä markkinoidaan monipuolisesti osana kaupungin muuta viestintää.

Pyöräilyn edistäminen on kaikkien yhteinen asia ja sitä tehdään tiiviissä yhteistyössä eri palvelualueiden ja sidosryhmien kanssa.

Viestinnän ja markkinoinnin merkitys pyöräilyn edistämässä on kiistaton. Asukkaita tulee kannustaa pyöräilyyn, muistuttaa heitä pyöräilyä huolettomana tapana liikkua sekä viestiä uusista kehittämiskohteista ja pyöräilymahdollisuuksista. Viestintäsuunnitelma auttaa hahmottamaan pyöräilyn markkinoinnin kokonaisuutta ja se antaa rungon vuoden aikana tehtäville viestintätoimenpiteille. Kun eri toimenpiteet ja viestintäkanavat on selkeästi listattu, on niitä helpompi lähteä systemaattisesti toteuttamaan.

Pyöräilyn edistäminen ei ole vain Kuopion kaupungin organisaation vastuulla vaan siihen liittyy paljon muita sidosryhmiä. Siksi on tärkeää määritellä tärkeimmät sidosryhmät ja aloittaa vuoropuhelu heidän kanssaan. Kun eri tahot tulevat toisilleen tutuksi, on yhteistyötä helpompi tehdä jatkossa. Yhteistyön muodot voivat olla hyvin erilaisia sidosryhmästä ja sen omista resursseista riippuen. Kaikille löytyy kuitenkin varmasti oma rooli pyöräilyn edistämistyössä.

Kaupunki voi myös omalla esimerkillään vaikuttaa pyöräilyn edistämiseen esimerkiksi tarjoamalla laadukkaat pyöräpysäköintimahdollisuudet. Viestimällä positiivisesti pyöräilystä omalle henkilöstölle kaupunki näyttää mallia muille toimijoille kestävän työmatkaliikkumisen edistämiseksi. Kun omat puitteet ovat kunnossa, on pyöräilyn edistämistyössä enemmän pontta. Kunnan sisäisessä pyöräilyn edistämistyössä voidaan hyödyntää olemassa olevia keskustelu- ja yhteistyökanavia, kuten viisaan liikkumisen työryhmää.

VIESTINTÄSUUNNITELMA:

Pyöräilyn viestinnästä ja markkinoinnista laaditaan suunnitelma, johon on kirjattu toteutettavat viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteet kohderyhmittäin. Lisäksi määritetään toimenpiteiden aikataulu ja vastuutaho.

PYÖRÄILYN BRÄNDIKÄSIKIRJA:

Laaditaan pyöräilyn brändikäsi kirja, jossa määritetään muun muassa pyöräilyn visuaalinen ilme sekä miten pyöräilyä puhutaan ja viestitään Kuopiossa. Brändäys koskee kalusteita, opastusta ja viestintämateriaalia.

VIISAAN LIIKKUMISEN KATSAUS:

Laaditaan joka toinen vuosi viisaan liikkumisen katsaus asukkaille hyödyntäen muun muassa seurannan avulla kerättyä tietoa.

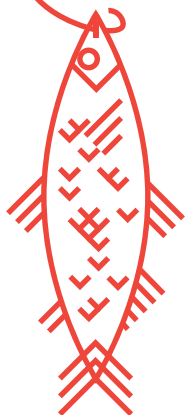
YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA:

Etsitään avainhenkilöt vuoropuhelun käynnistämiseksi eri sidosryhmien suuntaan, muun muassa pyöräilyjärjestöt, oppilaitokset, urakoitsijat, liikuntaseurat, kiinteistönomistajat ja työnantajat.

TAVOITTEET

Pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhdistäminen on helppoa niin kaupungissa kuin maaseutumaisessa ympäristössä.

Kuopion seudun pyöräilymatkailun mahdollisuuksista viestitään aktiivisesti.

PALVELUT

P yöräilyyn liittyvät palvelut lisäävät pyöräilyn houkuttelevuutta ja mahdollistavat sujuvan liikkumisen pyörällä. Samoin kuin autoilijoille on olemassa palveluita esimerkiksi ajoreitin löytämiseen, pysäköintiin ja huoltoon, tarvitsevat myös pyöräilijät heille suunniteltuja palveluita, kuten pyöräpumpputasemia, reittioppaita tai sähköpyörien latauspisteitä. Pyöräilijän näkökulmasta suunniteltu palveluverkko mahdollistaa matkanteon sujuvuuden kotoa määränpäähän. Pyöräilyn palveluverkon kehittämisessä tunnistetaan ne tekijät, joiden ansiosta pyöräilystä tulee sujuvampaa. Digitaaliset palvelut ovat yksi palveluverkon osa. Kaupungin tulee mahdollistaa sähköisten palveluiden kehittäminen tarjoamalla ajantasaista ja laadukasta dataa eri toimijoiden hyödynnettäväksi.

Pyörämatkailua ja siihen liittyviä palveluita kehittämällä voidaan houkuttaa yhä uusia matkailijoita Kuopion alueelle ja tarjota tutuille matkaajille uusia elämyksiä. Erityisesti Tahkon ja Puijon maastopyöräilymahdollisuuksista tulee viestiä aktiivisesti ja systemaattisesti. Toisaalta matkailijoita voidaan houkuttaa liikkumaan kohteiden välillä niin sähköisillä

kaupunkipyörillä kuin tarjoamalla muita vuokrapyörämahdollisuuksia.

Kuopion tavoitteena on olla sähköpyöräilyn edelläkävijä Suomessa. Tavoitteen saavuttaminen vaatii konkreettisia tekoja sähköpyöräilyn edistämiseksi. Tarjoamalla sähköpyöräilytukea asukkaille, Kuopiolla on mahdollisuus profiloitua edelläkävijänä Suomessa sähköpyöräilyn edistämässä Tukholman ja Oslon jalanjälkiä seuraten. Kuopiolle sopiva tuen tarjontatapa ja budjetti tulee määrittää erikseen.

PYÖRÄILYN PALVELUVERKON KEHITTÄMINEN:

Laaditaan palveluverkkosuunnitelma, jossa on määritelty olemassa olevat palvelut sekä tulevaisuuden tarpeet, muun muassa sähköpyörien latauspisteet, pyörien pumput ja huoltopisteet.

PYÖRÄMATKAILUN EDISTÄMINEN:

Laaditaan pyörämatkailun kehittämissuunnitelma painopisteenä Tahkon ja Puijon alueet, sisältäen muun muassa markkinointimateriaalin, vuokrapyörätoiminnan kehittämisen sekä maasto-, retki- ja muiden pyöräilyreittien tunnistamisen.

DIGITAALISTEN PALVELUIDEN MAHDOLLISTAMINEN:

Kaupunki kerää ja tarjoaa avointa ja ajantasaista tietoa pyöräliikenteeseen liittyen, mahdollistaen digitaalisten palveluiden kehittämisen myös kolmansille osapuolille.

SÄHKÖPYÖRÄILYN TUKI:

Selvitetään mahdollisuutta asukkaiden sähköpyörän oston tukemiseen erikseen määritettävällä % -osuudella.

6. TAVOITTEIDEN SEURANTA

Säännöllisen seurannan aloittaminen Kuopiossa on erityisen tärkeää pyöräilyn kehityksen seuraamiseksi. Seurantatiedon avulla voidaan analysoida tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja sitä kautta arvioida resurssien kohdentamista. Sanonta "Sitä saat mitä mittaat" kuvaa hyvin todellisuutta: asiaa jota ei mitata, ei ikään kuin ole olemassa. Vain riittävän ja jatkuvan seurannan avulla toimintaa voidaan kehittää eteenpäin ja näin varmistaa edistämistyön jatkuvuus.

MITTARI	NYKYTILANNE	VUONNA 2030	SEURANNAN USEUS
Pyöräilyn kulkumuoto-osuus	19 %* (osuus syksyn arjen matkoista)	30 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi Kuopion kaupungin liikkumistutkimuksen yhteydessä
Pyöräilymäärien kehitys tärkeimmillä pääväylillä (laskennat)	Ei tiedossa	Määrien kasvu	Vuosittain
Pyöräpysäköintipaikkojen määrä keskustassa ja liityntäpysäköintipaikoilla	Ei tiedossa	Määrän kasvu	Vuosittain
Pyöräpysäköintipaikkojen käyttöaste keskeisimmillä paikoilla (keskusta, liityntäpysäköintipaikat)	Ei tiedossa	Käyttöaste 80 % (vilkkaimpana aikana)	Vuosittain
Kaupunkipyörien käyttöaste	Ei tiedossa	9 matkaa/ pyörä/ päivä	Vuosittain
Asukkaiden tyytyväisyys **			
Pyöräreittien jatkuvuuteen ja yhdistävyyteen	58 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyöräilyreittien viihtyisyyteen ja houkuttelevuuteen	53 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyöräilyreittien kunnossapitoon talvella	29 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyörän pysäköintimahdollisuuksiin pysäkeillä/asemilla	39 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyörän pysäköintimahdollisuuksiin muualla	46 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Turvallisuuden tunteeseen pyöräväylillä	54 %	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyöräilystä viestintään (onko huomattu katukuvassa, ovatko asukkaat osallistuneet tapahtumiin jne.)	Ei tiedossa	80 %	Joka 2. tai joka 3. vuosi
Pyöräilijöille sattuneiden onnettomuuksien määrä *** (onnettomuudet 4 vuoden ka /1 000 asukasta)	1,6	Määrän väheneminen	Vuosittain
Vuosittaiset pyöräliikenneinfrastruktuurin investoinnit	Investointeja ei eritelty	Investointitason kasvu	Vuosittain

* Kuopion kaupungin liikkumistutkimus 2018

** Kuopion kaupungin liikkumistutkimus 2018: arvosanan 4 tai 5 antaneiden osuus (asteikko 1 - 5)

*** Onnettomuuksia 2013 - 2017: 187
Asukaskulu (2016): 117 331

7. SEURAAVAT POLKAISUT

Kehittämishjelmassa on määritelty 19 toimenpidettä pyöräilyn kehittämiseksi Kuopiossa sekä vastuutahot toimenpiteiden toteuttamiseksi. Seuraavaan taulukkoon on koottu toimenpiteet ja priorisoitu ne teemoittain. 1. prioriteetti luokan toimenpiteet tulee toteuttaa ensimmäisenä, jotta perusasiat pyöräilyn edistämiseksi saadaan kuntoon. 2. ja 3. prioriteetti luokan toimenpiteet eivät ole niin kriittisiä,

mutta mahdollisuuksien mukaan niitäkin voidaan toteuttaa rinnan prioriteetti luokan 1. toimenpiteiden kanssa. Toimenpiteiden toteuttamista tulee seurata vuosittain, jotta ohjelma pysyy ajantasaisena ja tarvittavia päivityksiä niin toimenpiteiden sisältöön kuin niiden toteuttamisen aika- tauluun voidaan tehdä.

INFRASTRUKTUURI

	PRIORI- TEETTI	VASTUU- TAHOT	TAVOITE- VUOSI
PYÖRÄVÄYLIEN VERKOSTOTARKASTELU: Tunnistetaan pyöräilyn pääreitit ja suunnitellaan niitä tukeva pyöräilyverkko laatu- ja suunnitteluratkaisuineen. Vahvistetaan pyöräilyverkko lautakunnassa ja osoitetaan se uusissa yleis- ja asemakaavoissa.	1	Suunnittelupalvelut	2019
PYÖRÄILYN LASKENTA: Tehdään pyöräliikenteen laskentasuunnitelma ja hankitaan pyöräliikenteen laskurit tiedon keräämisen automatisoimiseksi. Lisäksi varataan resurssit laskentajärjestelmän ylläpitoon.	1	Suunnittelupalvelut, rakentaminen ja kunnossapito	2019-2020 (laskentasuunnitelma 2019)
PYÖRÄPYSÄKÖINNIN KEHITTÄMINEN: Tehdään pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelma, jossa on määritetty muun muassa kehittämistä vaativat kohteet, pysäköinnin laatutaso sekä eri tahojen vastuut pyöräpysäköinnin kehittämisessä. Suunnitelmassa huomioidaan myös maaseutumaiset taajamat sekä liityntäpysäköinti. Kuopion kaupunki toimii esimerkkinä muille tarjoamalla laadukkaita pyöräpysäköintiratkaisuja omien kiinteistöjensä yhteydessä.	2	Suunnittelupalvelut, rakentaminen, kunnossapito ja tilapalvelut	2020-2021
TALVIHOIDON KEHITTÄMINEN: Päivitetään pyöräväylien talvihoitoluokitusta niin, että se on linjassa pyörätieverkkosuunnitelman kanssa: Pääpyöräreiteillä talvihoidon laatutaso on korkein.	2	Kunnossapito	2020
VÄLIAIKAISET LIIKENNEJÄRJESTELYT: Lisätään työmaakohteiden ohjeistukseen pyöräliikenteen huomioon ottaminen.	3	Suunnittelupalvelut, rakentaminen ja kunnossapito	2021
PYÖRÄILYN EDISTÄMINEN MAASEUTUMAISISSA TAAJAMISSA: Laaditaan selvitys, jossa etsitään keinoja pyöräilyinfrastruktuurin kehittämiseksi myös kantakaupungin ulkopuolella.	3	Suunnittelupalvelut	2022

RESURSSIT

	PRIORI-TEETTI	VASTUU-TAHOT	TAVOITE-VUOSI
PYÖRÄILYVERKON TOTEUTTAMISEN OHJELMOINTI: Määritetään toteutettavan pyöräilyverkon rakentamisen kustannukset ja toteuttamisen aikajänne.	1	Rakentaminen ja kunnossapito	2019-2020
HENKILÖTYÖRESURSSIEN LISÄÄMINEN: Varataan yksi henkilötyövuosi pyöräilyn edistämistyöhön kaupunkiympäristön palvelualueelta.	1	Suunnittelupalvelut	2019-2020
PYÖRÄILYN MARKKINOINTIBUDJETTI: Varataan vuosittainen budjetti pyöräilyn markkinointiin ja viestintään. Markkinointia tehdään yhteistyössä viisaan liikkumisen kokonaisuuden kanssa.	1	Suunnittelupalvelut	2019
PYÖRÄLASKINTEN HANKINTA: Budjetoidaan laskinten hankintaan ja niiden ylläpitoon.	1	Rakentaminen ja kunnossapito	2019-2021
BUDJETTI PIENILLE KEHITTÄMISTOIMILLE: Osoitetaan rahoitusta pienille ja ketterille infrastruktuurin parantamisen toimenpiteille vuosittain.	2	Rakentaminen ja kunnossapito	2020

VIESTINTÄ JA YHTEISTYÖ

	PRIORI-TEETTI	VASTUU-TAHOT	TAVOITE-VUOSI
YHTEISTYÖ SIDOSRYHMIEN KANSSA: Etsitään avainhenkilöt vuoropuhelun käynnistämiseksi eri sidosryhmien suuntaan, muun muassa pyöräilyjärjestöt, oppilaitokset, urakoitsijat, liikuntaseurat, kiinteistönomistajat, työnantajat.	1	Suunnittelupalvelut	2019
VIESTINTÄSUUNNITELMA: Pyöräilyn viestinnästä ja markkinoinnista laaditaan suunnitelma, johon on kirjattu toteutettavat viestinnän ja markkinoinnin toimenpiteet kohderyhmittäin. Lisäksi määritetään toimenpiteiden aikataulu ja vastuutaho.	2	Suunnittelupalvelut	2019-2020
VIISAAN LIIKKUMISEN KATSAUS: Laaditaan joka toinen vuosi viisaan liikkumisen katsaus asukkaille hyödyntäen muun muassa seurannan avulla kerättyä tietoa.	2	Suunnittelupalvelut	2020
PYÖRÄILYN BRÄNDIKÄSIKIRJA: Laaditaan pyöräilyn brändikäsi kirja, jossa määritetään muun muassa pyöräilyn visuaalinen ilme sekä miten pyöräilystä puhutaan ja viestitään Kuopiossa. Brändäys koskee kalusteita, opastusta ja viestintämateriaalia.	3	Suunnittelupalvelut ja kaupungin viestintä	2020

PALVELUT

	PRIORI- TEETTI	VASTUU- TAHO	TAVOITE- VUOSI
PYÖRÄILYN PALVELUVERKON KEHITTÄMINEN: Laaditaan palveluverkkosuunnitelma, jossa on määritelty olemassa olevat palvelut sekä tulevaisuuden tarpeet, muun muassa sähköpyörien latauspisteet, pyörien pumput ja huoltopisteet.	2	Suunnittelupalvelut	2020-2021
DIGITAALISTEN PALVELUIDEN MAHDOLLISTAMINEN: Kaupunki kerää ja tarjoaa avointa ja ajantasaista tietoa pyöräliikenteeseen liittyen, mahdollistaen digitaalisten palveluiden kehittämisen myös kolmansille osapuolille.	3	Suunnittelupalvelut ja tietohallinto	2019-
PYÖRÄMATKAILUN EDISTÄMINEN: Laaditaan pyörämatkailun kehittämissuunnitelma painopisteenä Tahkon ja Puijon alueet, sisältäen muun muassa markkinointimateriaalin, vuokratyövälineiden kehittämisen sekä maasto-, retki- ja muiden pyöräilyreittien tunnistamisen.	3	Elinvoimapalvelut	2020
SÄHKÖPYÖRÄILYN TUKI: Selvitetään mahdollisuutta asukkaiden sähköpyörän oston tukemiseen erikseen määritettävällä %-osuudella.	3	Elinvoimapalvelut	2023

LÄHTEET

Kuopion kaupunki. 2018. *Liikkumistutkimus 2018*. Satunnaisotannalla toteutettu posti- ja internetkysely (n=476). Matkojen osalta tuloksia rikastettu Kuopion seudullisen liikkumistutkimuksen aineistoilla (n=310).

Kuopion kaupunki. 2018. *Pyöräilyn edistämishjelman asukaskysely*. Toteutus toukokuussa 2018 verkkokyselynä (n=540).

Kuopion kaupunki. 2017. *Kaupunkipyöräkysely*. Toteutus 2017 verkkokyselynä (n=893).

Kuopion kaupunki. 2017. *Kuopion resurssiviisautushjelma*. Kaupunginvaltuusto 11.12.2017 § 72.

Kuopion kaupunki. 2017. *Kuopion strategia vuoteen 2030 – Kuopio 2030 Hyvän elämän pääkaupunki*.
Kaupunginhallitus 20.11.2017

Kuopion kaupunki. 2015. *Kuopion seudun viisaan liikkumisen toteuttamishjelma* 22.12.2015. Kuopion kaupunki, Siilinjärven kunta, Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Palmu Inc., Trafix Oy.

Valokuvat: Kuopion kaupungin kuvapankki.

